

Doniyor Kitobi — Yigirma To‘rtinchi Qism

Nimrod, Navuxadnazar va Belshazar

Jeff Pippenger

2023-12-19

Doniyor va Vahiy kitoblari, xuddi Eski Ahd va Yangi Ahd ayni bir kitob bo‘lgani kabi, ayni bir kitobdir. Sinov muddati yopilishidan sal oldin Iso Masihning Vahiyi muhrdan yechiladi.

U menga dedi: “Bu kitobdagi bashorat so‘zlarini muhrlama, chunki vaqt yaqindir. Nohaq bo‘lgan nohaqligicha qolsin; iflos bo‘lgan iflosligicha qolsin; solih bo‘lgan solihligicha qolsin; muqaddas bo‘lgan muqaddasligicha qolsin. Va mana, Men tez orada kelaman; mukofotim O‘zim bilan birgadir, har kimga o‘z ishiga yarasha qaytarish uchun. Men Alfa va Omegaman, ibtido va intihoman, birinchi va oxirgiman.” Vahiy 22:10–13.

Bir narsaning oxiri uning boshlanishi bilan tasvirlanadi, degan haqiqatni ham o‘z ichiga olgan Muqaddas Kitobdagi “birinchi eslatilish qoidasi”, Doniyor kitobining dastlabki uch bobining ahamiyatini ta’kidlaydi, chunki ular Doniyor va Vahiy kitoblaridan iborat bo‘lgan kitobda birinchi eslatilgan haqiqatdir. Iso Alfa va Omegadir, shuning uchun Doniyor va Vahiy kitoblaridan iborat bo‘lgan kitobning boshlanishi oxirida muhrdan ochiladigan haqiqatni ifodalashi lozim. Demak, bir darajada, muhrdan ochiladigan haqiqat Vahiy o‘n to‘rtinchi bobdagi farishtalarning abadiy xushxabaridir.

Vahiyning birinchi bobining birinchi oyatida keltirilgan Iso Masihning vahiyi, “vaqt yaqin” bo‘lganida jamoatlarga yetkazilishi lozim bo‘lgan xabardir; va Vahiyning birinchi bobida “yaqin” bo‘lgan vaqt, Vahiyning yigirma ikkinchi bobida sinov muddati yopilishidan sal avval “yaqin” bo‘lgan ayni o‘sha vaqt bo‘lishi kerak.

Iso Masihning Vahiyidir; buni Xudo Unga O‘z qullariga tez orada yuz berishi kerak bo‘lgan narsalarni ko‘rsatish uchun berdi; va U buni O‘z farishtasi orqali O‘z quli Yuhannoga yuborib, ayon qildi. U esa Xudoning kalomi, Iso Masihning shahodati va o‘zi ko‘rgan hamma narsaga guvohlik berdi. Bu bashoratning so‘zlarini o‘qiydigan hamda eshitib, unda yozilganlarga rioya qiladiganlar baxtlidir; chunki vaqt yaqindir. Vahiy 1:1-3.

Sinov muddati yopilishidan sal oldin, “vaqt yaqin” bo‘lgan paytda muhrdan yechiladigan yakuniy xabar — bu ikkinchi farishtaning va Yarim Tun Nidosining kechki yomg‘ir xabaridir. U Yetti Momaqaldiroqning “yashirin tarixi” bilan bog‘liq haqiqatdir. U “yettidan bo‘lgan sakkizinchi”ning vahiyidir, va bu qimmatli vahiylarning barchasini Masihning solihligining go‘zal libosiga birlashtirib to‘qiydigan oltin ip — Levilar yigirma oltinchi bobidagi “qimmatli” “yetti karra”dir. Doniyorning birinchi bobi, va so‘ng yana Doniyorning birinchi bobidan uchinchi bobigacha, ana shu xabardir. Ikkinchi bobdagi “sir” ham ana shu xabardir.

Doniyor kitobining birinchi bobi birinchi farishtaning xabarini ifodalaydi, va Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi birinchi farishtaning xabarida uchala farishtaning xabarlaridagi barcha bashoratli belgilovchi nuqtalar qanday ifodalangan bo‘lsa, Doniyorning birinchi bobida ham

uchala xabarning barcha bashoratli belgilovchi nuqtalari ifodalangan. Bu unsurlar uch bosqichli sinov jarayonidir; Doniyorning birinchi bobida u ovqatga oid sinovni ifodalaydi, undan keyin ko‘rish orqali sinov keladi, va bu lakmus sinoviga olib boradi. Birinchi bob, ikkinchi va uchinchi boblarga nisbatan ko‘rib chiqilganda, ovqatga oid sinovni ifodalaydi; ikkinchi bob ko‘rish orqali sinovni, uchinchi bob esa lakmus sinovini ifodalaydi. Vahiyning o‘n to‘rtinchi bobidagi uch farishtaning xabarlari hamda Doniyor kitobining birinchi bobidan uchinchi bobigacha bo‘lgan qismi uch bosqichli sinov jarayoniga to‘rtta guvohlikni taqdim etadi.

Doniyor kitobining to‘rtinchi va beshinchi boblari g‘oyat chuqur bir bashoratli tarixiy chiziqni ifodalaydi. O‘sha ikki bob hosil qilgan chiziq kamida oltita alohida bashoratli chiziqni o‘z ichiga oladi. Bu bashoratli chiziqlardan biri miloddan avvalgi 723-yilda boshlanib, yakshanba qonunigacha davom etadi. Oltita chiziqdan yana biri 1798-yildagi tarixni yakshanba qonunigacha ifodalaydi, va o‘sha chiziqda bir vaqtning o‘zida bashoratning uchta chizig‘i namoyon bo‘ladi: yer hayvoni (Amerika Qo‘shma Shtatlari) chizig‘i, so‘ng protestant shoxi chizig‘i, shuningdek respublikachi shox chizig‘i. Ular birgalikda Amerika Qo‘shma Shtatlarining bashoratli chizig‘ining boshida beshinchi bir chiziqni o‘rnatadi. O‘sha chiziq 1798-yilda Doniyorning yettinchi, sakkizinchi va to‘qqizinchi boblarining muhrdan yechilishini belgilaydi. Amerika Qo‘shma Shtatlarining bashoratli chizig‘i yakunida oltinchi bir chiziq hosil bo‘ladi, u esa 1989-yilda o‘ninchi, o‘n birinchi va o‘n ikkinchi boblarning muhrdan yechilishini belgilaydi.

Daniel kitobining to‘rtinchi bobida ifodalangan yer hayvoni haqidagi bashoratli chiziqning boshlanishi “yetti vaqt” timsoli bilan belgilangan, va yer hayvoni haqidagi bashoratli chiziqning oxiri ham “yetti vaqt” timsoli bilan belgilangan. Yettinchi, sakkizinchi va to‘qqizinchi boblarning muhrdan ochilishi orqali ifodalangan tarix davrining boshlanishi va oxiri ham “yetti vaqt” timsoli bilan belgilangan. Daniel kitobining o‘ninchi, o‘n birinchi va o‘n ikkinchi boblarining muhrdan ochilishi orqali ifodalangan tarix davrining boshlanishi va oxiri ham “yetti vaqt” bilan belgilangan.

1798 yilda “oxirat vaqti”da Doniyor kitobining yettinchi, sakkizinchi va to‘qqizinchi boblari muhrdan ochilganida boshlangan tarixiy davrning oxiri 1863 yil bo‘ldi. “Oxirat vaqti”da Doniyor kitobining o‘ninchi, o‘n birinchi va o‘n ikkinchi boblari muhrdan ochilganida boshlangan tarixiy davrning boshlanishi 1989 yil bo‘ldi. 1863 yildan 1989 yilgacha bo‘lgan oraliq bir yuz yigirma olti yilga tengdir. Bir yuz yigirma olti yil — bir ming ikki yuz oltmish yilning o‘ndan biri, ya’ni ushridir. Shunday ekan, bir yuz yigirma olti soni “cho‘l”ni ifodalovchi bir ming ikki yuz oltmish yilning timsolidir; “cho‘l” esa, o‘z navbatida, “yetti vaqt”ning ikki ming besh yuz yigirma yilining timsolidir.

Bu haqiqat shuni ko‘rsatadiki, yer hayvoni tarixida, birinchi farishtaning boshidagi harakatida va so‘ngra uchinchi farishtaning oxiridagi harakatida, ikkalasi ham o‘z boshlanishlari va yakunlarida “yetti vaqt” bilan belgilangan. Va bu ikki harakatni o‘zaro bog‘lab turuvchi ular orasidagi vaqt davri ham “yetti vaqt” bilan ifodalanadi.

Muqaddas Kitobdagi “satr ustiga satr” metodologiyasini qo‘llamasdan turib, bunday turdagi vahiylarni ko‘rish va tushunishning imkoni yo‘q; chunki o‘sha metodologiyasiz muhrlangan kitob ilohiyot san’atida tahsil ko‘rgan kishiga berilishi, so‘ng undan muhrlangan kitob nimani

anglatishini izohlab berishi so‘ralishi mumkin edi. Uning o‘z fikridan tug‘ilgan g‘ururi uni muhrlangan kitobni tushunib bo‘lmasligini ko‘rsatishga undar edi, chunki u muhrlangan edi. Shunda siz o‘sha muhrlangan kitobni olib, o‘sha ma‘rifatli zot tomonidan boshqariladigan va bichilgan suruvdan biriga berishingiz mumkin bo‘lardi; ilohiyotchining afsonaviy taomlari bilan oziqlanishga ko‘nikib qolgan bu suruv esa muhrlangan kitobni qo‘llashdan bosh tortardi, chunki ular haqiqat nima ekanini faqat ilohiy Sanhedrin a‘zolari bo‘lganlarga belgilash uchun tayinlanganini juda yaxshi biladilar.

“Hayratda qolinglar va taajjublaninglar, faryod qilinglar va nola tortinglar; ular sharobdan emas, mastdirlar; ular gandraklaydilar, ammo kuchli ichimlikdan emas. Chunki Egamiz ustingizga qattiq uyqu ruhini quydi va ko‘zlaringizni yumdi; payg‘ambarlarni va boshliqlaringizni, ya‘ni ko‘ruvchilarni, U qopladi. Va butun vahiy sizlar uchun muhrlangan kitobning so‘zlari kabi bo‘lib qoldi; uni bilimdorga berib: “Iltimos, buni o‘qib ber”, deydilar, u esa: “O‘qiy olmayman, chunki u muhrlangan”, deydi.”

“Shuning uchun Rabbiy shunday deydi: Bu xalq Menga og‘zi bilan yaqinlashadi, lablari bilan Meni ulug‘laydi, ammo yuragini Mendan uzoqlashtirgan, va Mendan qo‘rqishi insoniy qoidalar bilan o‘rgatilgandir; shuning uchun, mana, Men bu xalq orasida ajoyib bir ishni, mo‘jizaviy bir ishni qilaman; dono kishilarining donoligi halok bo‘lur, aqlilarining aqli esa yashirin bo‘lur. Kengashlarini Rabbiydan chuqur yashirmoqchi bo‘lganlarning holiga voy! Ularning ishlari zulmatda bo‘lib, ular: “Bizni kim ko‘radi, bizni kim biladi?” — deydilar. Darhaqiqat, sizlarning hamma narsani ostin-ustun qilishingiz kulolning loyidek sanaladi; axir, yaratilgan narsa o‘zini yaratganga: “U meni yaratmadi”, — dermi? Yoki yasalgan narsa o‘zini yasaganga: “Uning aqli yo‘q edi”, — dermi?”

“Buning har bir so‘zi amalga oshadi. Yuraklarini Xudo oldida kamtar qilmaydigan va to‘g‘ri yo‘ldan yurmaydiganlar bor. Ular o‘zlarining asl maqsadlarini yashiradilar va yolg‘onni sevib, yolg‘on qiluvchi qulagan farishta bilan hamkorlikda bo‘ladilar. Dushman o‘zi aldash uchun foydalana oladigan kishilar ustiga, qisman zulmatda bo‘lganlarni yo‘ldan urish uchun ruh yuboradi. Ba‘zilar hukm surayotgan zulmat bilan sug‘orilib bormoqda va haqiqatni chetga surib, xatoni qabul qilmoqda. Bashorat ko‘rsatib bergan kun kelib qoldi. Iso Masih anglanmayapti. Iso Masih ular uchun afsonadir. Yer tarixining ayni shu bosqichida ko‘plar mast odamlardek harakat qiladilar. ‘To‘xtab turinglar va hayratda qolinglar; faryod qilinglar va dod solinglar; ular mastdirlar, ammo sharobdan emas; ular gandraklaydilar, ammo kuchli ichimlikdan emas. Chunki Egamiz sizlarning ustingizga qattiq uyqu ruhini to‘kdi va ko‘zlaringizni yumdi. Payg‘ambarlarni va hukmdorlaringizni, ko‘ruvchilarni U qopladi.’ O‘zlarini yuksaltiriladigan xalq deb o‘ylaydigan ko‘plar ustida ruhiy mastlik bor. Ularning diniy e‘tiqodi aynan shu Oyatda tasvirlanganidekdir. Uning ta‘siri ostida ular to‘g‘ri yura olmaydilar. Ular o‘z yurish-turishlarida egri yo‘llar qiladilar. Biri, so‘ng yana boshqasi, u yoqdan-bu yoqqa chayqaladi. Rabbiy ularga buyuk rahm-shafqat bilan qaraydi. Ular haqiqat yo‘lini bilmaganlar. Ular ilmiy makr-hiyla tuzuvchilardir, va ravshan ruhiy ko‘rish tufayli yordam bera olgan va berishi kerak bo‘lganlar o‘zlari ham aldanib, yovuz ishni qo‘llab-quvvatlamodalar.

“Bu so‘nggi kunlarning voqealari tez orada qat’iy tus oladi. Bu spiritistik aldovlar aslida nima ekanligi fosh bo‘lganda,—ya’ni yovuz ruhlarning maxfiy ishlari ekani ayon bo‘lganda,—ularda ishtirok etganlar aqlini yo‘qotgan odamlar kabi bo‘lib qoladilar.

“Shuning uchun Rabbiiy shunday deydi: Bu xalq Menga og‘zi bilan yaqinlashadi, lablari bilan Meni ulug‘laydi, ammo yuragini Mendan uzoqlashtirgan; Mendan qo‘rqishi esa insoniy qoidalar bilan o‘rgatilgandir. Shu bois, mana, Men bu xalq orasida ajoyib bir ishni, ha, ajoyib bir ish va mo‘jizani qilaman; donolarining donoligi yo‘q bo‘ladi, oqillarining fahmi esa yashirin qoladi. O‘z maslahatini Egamizdan chuqur yashirishga urinadiganlarning holiga voy! Ularning ishlari zulmatdadir, va ular: “Bizni kim ko‘radi, bizni kim biladi?” deyдилar. Albatta, narsalarni ostin-ustin qilishingiz kulolning loyidek hisoblanur; axir yaratilgan narsa o‘zini yaratgan zot haqida: “U meni yaratmadi”, deydimi? Yoki yasalgan narsa o‘zini yasagan zot haqida: “Unda idrok yo‘q edi”, deydimi?”

“Menga shunday ko‘rsatilmoqdaki, biz o‘z tajribamizda aynan mana shunday holatga duch kelganmiz va duch kelmoqdamiz. Ulkan nur va ajoyib imtiyozlarga ega bo‘lgan kishilar o‘zlarini dono deb biladigan yo‘lboshchilarning so‘zini qabul qildilar; ular Rabbiiy tomonidan nihoyatda marhamat topgan va barakalangan edilar, ammo o‘zlarini Xudoning qo‘lidan chiqarib, dushman safidan joy oldilar. Dunyo aldovga to‘la xushomadgo‘y soxtaliklar bilan qoplanishi kerak. Ana shu soxtaliklarni qabul qilgan bir insoniy aql boshqa insoniy aqlarga ta’sir o‘tkazadi; ular esa Xudo haqiqatining qimmatli dalillarini yolg‘onga aylantirib kelganlar. Bu kishilar, hisobot berishlari kerak bo‘lganlar singari, jonlar ustidan kuzatib turuvchi sodiq qo‘riqchilar bo‘lib turishlari lozim bo‘lgan bir paytda, qulagan farishtalar tomonidan aldanadilar. Ular jangovar qurollarini qo‘yib, vasvasaga soluvchi ruhlarga quloq tutdilar. Ular Xudoning maslahatini kuchdan qoldiradilar, Uning ogohlantirishlari va tanbehlarini chetga suradilar hamda aniq-ravshan Shayton tomonida turib, vasvasaga soluvchi ruhl va jinlarning ta’limotlariga quloq tutadilar.

“Ma’naviy mastlik endi kuchli ichimlik ta’siridagi odamlardek gandaraklamasliklari lozim bo‘lgan insonlar ustiga kelgan. Jinoyatlar va tartibsizliklar, firibgarlik, aldov va insofsiz muomala dunyoni to‘ldirmoqda; bularning barchasi samoviy huzurlarda isyon ko‘targan yo‘lboshchining ta’limotiga muvofiqdir.

“Tarix takrorlanadi. Men yaqin kelajakda nima bo‘lishini aniq aytib bera olardim, ammo vaqti hali kelgani yo‘q. O‘liklarning qiyofalari Shaytonning makkorona vositasi orqali namoyon bo‘ladi va ko‘plar yolg‘onni sevib, uni qiluvchi kishi bilan qo‘shiladilar. Men xalqimizni ogohlantiraman: aynan oramizdan ba’zilar imondan yuz o‘girib, aldaydigan ruhl va jinlarning ta’limotlariga quloq tutadilar, va ular tufayli haqiqat yomonlanadi.” Battle Creek Letters, 123–125.

Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi birinchi farishtaning xabarini ifodalovchi Doniyorning birinchi bobi, yer hayvoni tarixining boshlanishi bilan mos keladi. Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi uchala farishtaning xabarlarini ifodalovchi Doniyorning birinchi, ikkinchi va uchinchi boblari, Amerika Qo‘shma Shtatlarining yakuni bilan mos keladi. Navuxodonosor birinchi farishtaning tarixini va Doniyor kitobining birinchi bobini ifodalaydi. Belshazar esa uchinchi farishtaning tarixini va Doniyor kitobining dastlabki uch bobini ifodalaydi.

“Bobilning so‘nggi hukmdoriga, timsol tariqasida uning birinchisiga bo‘lgani kabi, ilohiy Qo‘riqchining hukmi kelgan edi: ‘Ey shoh, ... senga aytilmoqda: shohlik sendan ketdi.’ Doniyor 4:31.” Payg‘ambarlar va Shohlar, 533.

Nebukadnetsar va Belshazar haqidagi tadqiqotimizni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Xudoning qudratini namoyon etgan bu manzaradan dahshatga tushgan Belshazzar, o‘zlari buni bilmagan bo‘lsalar-da, ular guvohga ega bo‘lganlarini angladi; u tirik Xudoning ishlarini, Uning qudratini bilish va Uning irodasini bajo keltirish uchun ulkan imkoniyatlarga ega bo‘lgan edi. U katta nurdan bahramand qilingan edi. Uning bobosi Nebukadnetsarga Xudoni unutish va o‘zini ulug‘lash xavfi haqida ogohlantirish berilgan edi. Belshazzar uning odamlar jamiyatidan quvg‘in qilingani va dala hayvonlari bilan birga yashagani haqida bilardi; va o‘zi uchun saboq bo‘lishi lozim bo‘lgan bu haqiqatlarni u, go‘yo ular hech qachon yuz bermagandek, mensimadi; va u bobosining gunohlarini takrorlashda davom etdi. U Xudoning hukmlarini Nebukadnetsar ustiga keltirgan jinoyatlarni sodir etishga jur‘at qildi. U nafaqat o‘zi yovuzlik qilayotgani uchun, balki to‘g‘ri bo‘lish uchun, agar tarbiyalanganida, foydalanishi mumkin bo‘lgan imkoniyatlar va qobiliyatlardan foydalanmaganligi uchun ham hukm qilindi.” Testimonies to Ministers, 436.